

Samengestelde gezinnen

DROOM OF NACHTMERRIE?

Twee op de drie huwelijken in ons land eindigen in een scheiding. Meer en meer mensen vinden na hun scheiding het geluk in een nieuw samengesteld gezin. Maar die nieuwe gezinssituatie blijkt lang niet zo evident te zijn. **door Frauke Joossen**

Mireille (45) is opnieuw single na zeven jaar met Peter. Hij heeft twee kinderen, zij ook twee.

'Ik herinner me nog onze eerste 'gezinsontmoeting'. **We hadden het goed voorbereid, dachten we.** We hadden hen tijd gegeven om te wennen aan het idee dat mama en papa weer verliefd waren. Mijn kinderen vonden het 'wel leuk', zeiden ze, die van Peter vonden het minder. Maar die eerste keer samen leek goed te gaan. We aten samen in Peters huis, er werd gelachen. Ik zou die avond met mijn kinderen naar huis gaan, maar zijn kinderen vroegen of we niet bleven. Met een grote glimlach zijn we in slaap gevallen. Het zat goed!'

'Een jaar later was daar weinig van over. Zijn kinderen en ik stonden lijnrecht tegenover elkaar. **Eerlijk: ik vond hen niet zo tof.** Ze hadden duidelijk een heel andere opvoeding gekregen dan mijn kinderen, waren verwend en onbeleeft. Zijn zoon van negen vroeg op restaurant luid de rekening, zijn dochter gooide het spelbord door de kamer toen ze verloor met een spelletje. Maar goed, ik zweeg. Peter zei zelf dat hij niet altijd even blij was met de opvoeding van zijn kinderen. Hij had er zelf ook een aandeel in, gaf hij toe. Maar het zat toen al zo slecht met zijn ex dat hij niet de energie gehad had zich veel bezig te houden met de kinderen. En nu waren ze er alleen in het weekend. Op die twee dagen kon hij het niet rechtekken, toch? Ik sloot mijn ogen, maar zag hoe mijn kinderen - die meestal bij ons waren - begonnen te morren. Hoe kwam het dat hun stiefbroertje zijn kamer niet moest opruimen en zij wel? Waarom moesten zij hun bord niet leegeten? Ik probeerde er met Peter over te praten, maar hij schoot altijd meteen in de verdediging. Hij vond dat ik me niet moest moeien met de opvoeding van zijn kinderen - maar op de mijne had hij constant kritiek.'

'Na anderhalf jaar hadden we de eerste grote crisis. **Zijn zoon riep dat hij niet naar mij moest luisteren** toen ik hem vroeg om af te ruimen. 'Alsof jij er zo lang gaat zijn!', riep hij en hij ging zijn koffer maken, wilde niet langer met mij in één huis zijn. Twee uur heeft Peter bij

hem op de kamer gezeten, terwijl ik in de woonkamer zat. Ze kwamen naar beneden, zijn zoon met een venijnig lachje op het gezicht. Ze gingen een nieuwe boekentas kopen. Ik ontplofte. Zo'n fout gedrag ook nog eens belonen? Ik begon te begrijpen waarom zijn kinderen zo onaangenaam waren: ze werden gewoon niet opgevoed. En weer konden we er niet over praten.'

'Zeven jaar lang hebben we het uitgehouden. We zijn zelfs nog gaan samenwonen. We hebben geploeterd, ruziegemaakt, bijgelegd en met de moed der wanhoop nog eens geprobeerd. Er was niet één concrete aanleiding waarom we uiteindelijk uit elkaar gingen. **Het was gewoon op. Ik was moegestreden.** Ik probeerde om er op een positieve manier mee om te gaan. Maar het enige resultaat was dat

Peter meer kritiek op mijn kinderen kreeg. Waardoor ik hen ging verdedigen. Op den duur zwegen we steeds vaker, om maar geen nieuwe ruzie te krijgen. En op een dag besefte ik dat we elkaar niets meer te vertellen hadden.'

'Ik ben nu single, zit met een serieuze kater. Ik blijf een tijd alleen, weet ik. **Twee gezinnen samenbrengen en er één van maken, dat is volgens mij niet mogelijk.** Ooit komt er misschien een nieuwe relatie. Maar ik denk dat die er pas zal komen als mijn kinderen het huis uit zijn.'

Nico (34) is twee jaar samen met Ann. Hij heeft twee kinderen, zij heeft er eentje.

'We gaan door een moeilijke periode, Ann en ik. Het is vooral mijn ex die ons het leven zuur maakt. Ze is duidelijk niet over me heen, vond het verschrikkelijk toen ik vertrok en doet er alles aan om zich in mijn leven én onze relatie te blijven nestelen. **Ze gebruikt mijn zoontjes als wapen, dat vind ik nog het ergste.** De jongens zijn elk weekend en op woensdagmiddag bij ons, en ook al ging dat in het begin goed, het loopt alsmaar moeizamer. Ze komen dingen vertellen als: 'Mama zegt dat we niet moeten luisteren naar Ann, want dat het door Ann komt dat mama en papa uit elkaar zijn en mama nu zo verdrietig is. Of 'Mama kan geen cadeautje kopen voor jullie, want papa mag van Ann geen centjes meer geven aan ons'. Verschrikkelijke dingen - leugens, stuk voor stuk - waar ik weinig tegen kan beginnen.

Ann verwijt me dat ik er niet genoeg tegen inga, maar wat moet ik? Ik probeer wel met mijn ex te praten, maar uiteindelijk wil ik ook niet de rotzak gaan uithangen. Ja, ik voel me ergens wel schuldig omdat ik weggegaan ben. Ik was echt niet meer gelukkig, maar zij dus duidelijk nog wel. Iedere keer als ik haar bel om te spreken dat haar gedrag écht niet meer kan, begint ze te huilen over hoe moeilijk ze het heeft en hoe hard het nu allemaal voor haar is. Dan krabbel ik terug - ze blijft tenslotte de moeder van mijn kinderen - en is Ann weer kwaad op mij. Ik hou van Ann, echt waar. Met haar dochter lukt het wel heel goed, het probleem zit echt bij mijn kinderen. Maar ik weet niet hoe ik het opgelost krijg. Misschien is een latrelatie wel de enige oplossing zolang je kinderen hebt én een lastige ex?'

Tine (39) is zeven jaar samen met Patrick. Zij heeft een zoon, hij heeft drie kinderen.

'Ik heb momenten gehad dat ik mijn koffers maakte om te vertrekken. Dagen dat ik dacht: 'Dit is het allemaal niet waard'. Op den duur leek het of ik niet meer kon ademen, zo hard drukten de ruzies en de strubbelingen in mijn nieuwe gezin op mij. Ik heb ook nog eens een drukke, verantwoordelijke job, ik vroeg me op den duur af waar ik de energie vandaan moest blijven halen.'

'Toen ik Patrick leerde kennen, was ik al een tijd alleen met mijn zoon. We deden het goed met z'n tweetjes, waren niet op zoek naar een 'papa'. Maar Patrick kwam mijn leven in en ik werd gewoon ongelofelijk verliefd. Omdat mijn zoon altijd bij mij is - zijn vader verhuisde naar het buitenland na onze scheiding - was het logisch dat hij en Patrick elkaar sneller leerden kennen. En het klikte, wonderwel. Ook al was mijn zoon het al jaren gewend mama voor zich te hebben, hij kon het goed vinden met Patrick. We hadden het leuk met z'n drietjes, **het duurde niet lang**

voor Patrick vaker bij mij was dan bij hem thuis. De ontmoeting met zijn kinderen hebben we langer uitgesteld, hij zei dat het tijd nodig had. Hij heeft een zoon en twee dochters, alle drie rond de puberleeftijd toen we elkaar leerden kennen. Hij had voor mij nog twee relaties gehad, ze waren allebei stukgelopen op zijn kinderen. Toen ik hen leerde kennen, dacht ik nog: 'Waar hadden die vrouwen het over, het zijn schatjes', maar na een halfjaar zat ik zelf met de handen in het haar.' 'Vooral de meisjes waren jaloers op de nieuwe 'madam' van hun papa. Als ze bij ons

waren, **eisten ze zijn volledige aandacht op.**

Kregen ze die niet, dan gingen ze die op een negatieve manier vragen. Ruziemaken, de badkamer onder water zetten, weglopen ... We hebben het allemaal meegemaakt. Gelukkig heeft het nooit tussen ons in gestaan. Vreemd genoeg konden we er samen over praten en werd het nooit een strijd tussen ons. Ik denk dat we gewoon geluk hebben dat we allebei rustig van karakter zijn. Ik heb in die zeven jaar geleerd om mijn mond te houden, héél vaak. Niet mee te gaan in het spel dat zij spelen. Ze probeerden héél vaak Patrick en mij tegen elkaar uit te spelen. Ik denk dat het me gelukt is me daar niet aan te laten vangen doordat ik zélf kind van gescheiden ouders ben. Hoe hard ze soms ook het bloed onder mijn nagels vandaan haalden, **ik ben altijd blijven snappen waarom ze dat deden.** Uiteindelijk misten ze gewoon hun oude leventje, was ik de stoorzender in hun bestaan. Patrick en ik zijn tijd voor elkaar blijven maken. Elk jaar een week weg met z'n tweetjes, om de drie maanden een weekend. Elke week een avond alleen voor ons. Om te praten - niet over de kinderen - te lachen en te vrijen. Dat heeft ons erdoor gesleurd, denk ik. Intussen zijn de kinderen groter, eentje studeert nog, de twee andere werken. En alle drie zijn ze bijgedraaid. Niet dat we nu een modelgezin zijn, maar ik merk dat ze me waarderen. Soms, als ze een discussie hebben met hun vader, zeggen ze tegen mij: 'Hoe jij het met hem uithoudt!'. En dat is uit hun mond een ongelofelijk compliment.'

HEFTIGE CIJFERS

66 procent van de geregistreerde nieuw samengestelde gezinnen is drie jaar later niet meer samen.

Anja Pairoux, zelf stiefmama en plusoudercoach: 'Dat zijn de officiële cijfers.'

Ik vrees dat het uiteindelijke percentage nog hoger ligt, als je de koppels erbij neemt die hun relatie niet officieel maken.

WAAR LOOPT HET FOUT?

Anja Pairoux: 'De fout die velen maken, is zo snel mogelijk een 'gezinnetje' te willen vormen, zoals we dat allemaal kennen. Maar dat bestaat niet meer, je moet allemaal op zoek naar je plek in het samengestelde gezin en naar je rol daarin. De klassieke ouderrol kán je niet opnemen. En dat is niet evident. Het duurt vier generaties om fundamentele dingen - denk aan vrouwen die werken - te veranderen. Wat de samengestelde gezinnen betreft hebben we dus nog drie generaties te gaan. Daar is onze generatie niets mee, natuurlijk, maar we zitten nu eenmaal in een leerproces. We hebben vaak geen voorbeelden uit de vorige generatie om naar te kijken. Dat zelf moeten uitzoeken, bemoeilijkt het proces. Daar komt nog bij dat je als biologische ouder vaak met schuldgevoel aan een nieuwe relatie begint. En dus ga je het bijvoorbeeld sneller voor je kind opnemen als je nieuwe partner kritiek geeft. Een 'gewoon' gezin is al een uitdaging om vlot te laten lopen. Logisch dat het in een samengesteld gezin nog stroever kan gaan.'

DE EX

De houding van de ex van je partner bepaalt voor een stuk het al dan niet lukken van jullie relatie. Het is belangrijk dat de ex de nieuwe partner erkent, ten minste tegenover de kinderen. Gebeurt dat niet, dan kan het jouw relatie hypothekeken. Hopeloze zaak als je met een giftige ex zit? Toch niet, zegt Anja Pairoux: 'Onthoud dat jullie degenen zijn die de ex in jullie relatie binnenlaten. Je moet je focus zien weg te halen van de ex als die moeilijk doet. Maak duidelijke afspraken met je partner zodat jullie wél de kinderen, maar niet de ex toelaten. Dat is iets waar vooral jouw partner het voortouw in moet nemen, maar waarin ook jij je grenzen moet leren kennen en aangeven.'

NIET JE EIGEN BLOED

Anja Pairoux: 'Er zou al veel opgelost worden als we eerlijk konden zeggen dat een stiefkind toch anders is dan je eigen kind. In de natuur is het op dat vlak duidelijk: een leeuw die in een nieuwe roedel komt, wordt geaccepteerd, maar pas nadat haar welpen gedood worden door de alfaleeuw. Natuurlijk moeten wij mensen het niet zo hard spelen, maar kunnen zeg-

gen dat de liefde voor je eigen kind dieper en fundamenteeler is dan voor een stiefkind, zou moeten kunnen. De maatschappij is hier echter niet klaar voor en vat dergelijke uitspraken als afwijzing van het kind op, terwijl we het evident vinden dat een kind de stiefouder niet als zijn echte ouder gaat zien. Doordat we het niet durven of mogen uitspreken, en geforceerd

willen dat het goed gaat, loopt het net verkeerd. Als ouder moet je groeien in je rol, als stiefouder nog meer. Een samengesteld gezin heeft gemiddeld zeven jaar nodig om helemaal op elkaar afgestemd te raken.'

ZO WERKT HET WÉL

1. Geef het tijd. Jullie zijn allemaal verschillende persoonlijkheden, met een andere achtergrond en met een verleden - een kind heeft gemiddeld drie jaar nodig om de scheiding van zijn ouders te verwerken, bijvoorbeeld. Verwacht niet dat het vanaf dag één vlot loopt.

2. Leg de lat niet te hoog. Net als een gewoon gezin hoeft een stiefgezin niet perfect te zijn. Omdat jullie al 'gefaald' hebben in de vorige relatie, sluipt dat er onbewust soms wel in: 'Dit keer moet het helemaal goed gaan'. Helemaal goed, dat lukt niemand.

3. Laat de klassieke gezinssituatie los. Deze blijkt vooral voor de stiefmama's een moeilijke: ze zijn sneller uitgeblust dan stiefvaders, omdat ze de klassieke moederrol op zich nemen. Omdat ze niet vanuit een onvoorwaardelijke liefde zorg dragen voor de kinderen en ze ook niet de nodige erkenning krijgen voor hun inspanningen, raakt hun energie vroeg of laat op. Zoek naar een manier die voor jullie werkt, ook al is die atypisch.

4. Leg de focus op de goede dingen. Vergeet in het hele proces niet te kijken naar wat wél goed gaat in jullie nieuwe gezin. Haal daar energie uit voor de moeilijke periodes.

5. Houd je langetermijndoel in de gaten. Het klopt, soms halen stiefkinderen - net als eigen kinderen - het bloed onder je nagels vandaan. Tot tien tellen deed je al bij je eigen kinderen, tel nu tot twintig. Denk aan 1: geef het tijd.

6. Volg je hart. Ik krijg hier veel stiefouders over de vloer die me vragen hoe ze een situatie moeten aanpakken. Als ik hen vraag hoe ze het zelf zouden doen, zitten ze eigenlijk altijd juist. Dus: luister naar je gevoel. Gun jezelf de kans fouten te maken en eruit te leren.

7. Doe meer door minder te doen. Deze is vooral voor de stiefouders in het verhaal: laat soms ook de verantwoordelijkheid gewoon bij je partner. Het zijn zijn/haar kinderen, jij hoeft het niet allemaal op te lossen. Door af en toe die stap terug te zetten vermijd je dat het conflict - dat eigenlijk door het stiefkind of de ex kwam - bij jou terechtkomt en dat je partner en jij daarover gaan discussiëren. Een voorbeeld: je stiefkind doet alsof jouw - dure! - zetel een trampoline is. Even op de tanden bijten zorgt ervoor dat papa er iets van zal zeggen. Als jij meteen roept 'Van mijn zetel af!', dan loop je het risico dat papa - die zich misschien toch wat schuldig voelt door de scheiding - tegen jou snauwt dat het ook wel wat minder kan en jullie in no time ruziemaken, terwijl het kind nog altijd op en neer stuitert in de zetel.

Meer weten? Het boek 'Je wist waar je aan begon!' van Anja Pairoux is een aanrader. Meer info over het boek en over stiefoudercoaching: www.apluscoaching.be.